

MUNKEBOS NYERE HISTORIE

I midten af 1950erne var Munkebo Sogn en idylliske samling af gamle gårde, bindingsværk og stokroser. Fra 1925 til 1958 havde indbyggertallet stort set ligget uforandret på ca. 1.200 personer, heraf 400 i Munkebo, 300 i Dræby og de øvrige spredt ud over resten af sognet.

Munkebo i midten af 1950erne - før verden gik af lave

Et typisk landsbysamfund med en by, der var koncentreret omkring kirken og kroen, og så en række gårde, spredt ud over sognet. Desuden fiskerlejet ved Lindø.

Hovedgaden var Fjordvej og ud fra den gik 3 veje: Syvstjernen, der førte mod Kølstrup, man kunne komme til Munkebo Bakke ad Nørregade og endelig Strandvejen. Sagt på en anden måde: et lille overskueligt samfund, hvor alle kendte og var fortrolige med alle.

Men det skulle ændre sig dramatisk! I en årrække fra 1957/58 frem til midten af 1960erne var Munkebo én stor byggeplads. Al udvikling i sognet foregik her, og Dræby, som indtil da havde haft sin storhedstid, sygnede stille og roligt hen.

Perioden 1956 - ca. 1965: Dengang verden gik af lave

I løbet af 1956 begyndte der at dukke rygter op om, at der skulle "være et eller andet ude på Lindø", men ingen vidste, hvad det var. Nogen mente at vide, at der skulle laves en minkfarm!

Kort tid efter dukkede de første boresjak op. De kom fra Frederikshavn og begyndte at tage boreprøver både på land og ude i vandet. Allerede tidligt i 1950erne havde der været boret ved Lindø Knæ, men dengang var det lokale firmaer, der meget diskret vurderede undergrunden i Odense Fjord. Denne gang var det alvor!

Har det oprindelige Munkebo ikke en officiel dåbsattest, så kan man i hvert fald sige, at det moderne Munkebo blev født 12. december 1956. Denne dag informerede Landbrugsministeriet sognerådet om, at A.P.Møller planlagde "at købe arealer ved Odense Fjord for at anlægge en dok til bygning af store tankbåde".

Der tages boreprøver ud for Lindø

Planerne om et værft betød, at en række landbrugsejendomme måtte nedlægges for at give plads og i første omgang gjaldt interessen de huse og gårde, der lå ved Lindø. Det drejede sig først og fremmest om Lindøgaard, Lindøstedet og Lindøhus, men også om de to huse på selve Lindø.

Sognerådsformanden Einar Edvardsen (bill.) bliver interviewet til Fyens Stiftstidende i marts 1957, og her giver han udtryk for sognerådets frustrationer:

”Faktisk er vi dem i sognet, der ved mindst om det hele ... vi vidste, at der blev solgt en del af sognets jord, men ingen har fortalt os, hvem køberen er og hvad han vil. I sognerådet har vi måttet arbejde videre, som om ingenting er sket og ingenting er i vente.

Vi er ved at bygge en ny skole til 150 børn, men den er allerede for lille, når man tænker på alle de børn, der nødvendigvis må komme i den nye by.

Det samme gælder byplanen. Man har ikke meddelt os noget som helst, som om man ikke syntes, at det betød så meget at tage en forhandling med sognerådet, om de ting, der skal føres igennem.”

Anlægget af værftet kom i gang i 1957 og i løbet af kort tid var hele Lindø-området fyldt med kraner og bulldozere, der nærmest arbejdede i døgndrift. Men også resten af Munkebo kom til at mærke de

nye tider.

Lindøgård

For det var også nødvendigt at skaffe plads til arbejderne. Der blev regnet med omkring 2.000 arbejdere og funktionærer. Med familie 5.-6.000 mennesker, så der måtte bygges en helt ny by. Og A.P.Møller havde en byplan med, der fastslog, at der skulle bebygges et areal nord for den gamle by på ca. 110 ha., svarende til 175 fodboldbaner.

Igen var det landbrugsejendommene, man var interesseret i, for dér var de mange hektarer jord, der skulle bruges til den nye by. De gårde og huse, der måtte lade livet var: Solbakken, Rosendalen, Flettekærsgaard, Nedergaard, Højgaard og senere Bakkely.

Det var noget af en mundfuld for et sogneråd, hvor sognerådsformanden var landmand og kun lejlighedsvis kom forbi kommunekontoret. Her overfor stod hele A.P.Møller, repræsenteret af landsretssagførere, byplanlæggere, arkitekter o.s.v.! Det var dog ikke sådan, at kommunen blev ladet aldeles i stikken.

Stiftamtmand Høirup kendte og vedkendte sig sin forpligtelse i forhold til såvel kommunen som virksomheden. For det første skulle han medvirke til at fremme erhvervsudviklingen på Fyn, men samtidig hjælpe den lille sognekommune, der i det foreliggende tilfælde var i fare for at blive kørt over af A.P.Møllers tunge materiel.

Rosendalsgaarden

Munkebo-Udvalget, der fungerede fra november 1957 til slutningen af 1961, bestod af:

- Stiftamtmanden Jacob Høirup
- Munkebo Sogneråd (formand og næstformand)
- Munkebo Kommune (kommunesekretær og kommuneingeniør)
- Sven Løllesgaard (IM), kommunens juridiske rådgiver
- Tre repræsentanter fra Boligministeriet
- Dir. Erik Ringsted, Iver Hoppe og Max Boje Rasmussen, A. P.Møller.

Munkebo-Udvalget havde til opgave at følge udviklingen i kommunen (hvor mange huse er nu bygget, hvordan går det med kloak, vand, hvilke ejendomme er købt af Lindø og hvilke af kommunen etc.)

Udvalget holdt møder en gang om måneden i sin ca. 4-årige levetid.

Høirup medvirkede derfor til, at der blev ansat kvalificerede folk i administrationen, at kommunen fik tilknyttet en juridisk rådgiver i 1958 og 1959, og at der blev nedsat det såkaldte Munkebo-Udvalg.

I november 1957 søger Ejendomsselskabet om statsstøtte på 20 mio. kr. til finansiering af i alt 1.000 boliger, som forventes opført

”på det store og smukke område omkring Munkebo Bakke”.

Tilsagnet kommer fra Boligministeriet i løbet af 1958, og byggetempoet var højt: i den nye bys første 3 leveår (1959-1962) bliver der bygget næsten 250 boliger om året!

Værftet anlægges med tungt maskineri, men selv kæmper kan lægges ned

Beboelsesejendomme skød op i rasende fart – her 2 etagers blokke og parcelhuse i Rosendalen

Siden værftet havde meldt sin ankomst var stort set alt boligbyggeri foregået efter A.P. Møllers byplan. I sommeren 1958 besluttede sognerådet at gå ind i jordpolitikken for at sikre en udvikling af byen, som var i kommunens interesse.

Der blev indgået en aftale, der i det store og hele indebar, at Ejendomsselskabet tog det, der ligger N for Lindøalleen, og kommunen tog resten.

Det betød, at foruden de ejendomme, som Ejendomsselskabet allerede have købt og nedrevet, forsvandt også Krabbegaard, Stenlundgaard, Strandlyst, Ølundgaard, Møkærsgaard, Risinge, Korshøj, Bakkellundgaard som resultat af kommunens jordkøb. Alle lokaliteter som er bevaret i gadenavnene i kommunen i dag.

Dermed var skæbnen beseglet for det gamle, idylliske Munkebo. Hele det velkendte billede blev med ét visket ud, gårdene faldt for bulldozerne og markerne blev forvandlet til boligkvarterer med lange rækker af ens huse.

Butikkerne i den gamle by – typisk på Fjordvej – fik hård konkurrence fra de nye butikker på Butikstorvet, der blev taget i brug i 1960. Allerede i slutningen af 1959 var der enkelte af de handlende, der drev forretning fra deres privatadresse i den nye by, således manufakturhandel, købmand og advokat.

Butikstorvet 1963

Det siger sig selv, at en udbygning som den i Munkebo, stillede en hel masse krav, der hidtil havde været ukendte for sognerådet.

For eksempel havde de fleste huse og gårde i Munkebo egen brønd, og egen mødding eller septiktank. Med den nye by opstod der akut behov for offentligt spildevandssystem og vandforsyning. Den 28. november 1958 blev "Europas længste plast-vandledning mellem Odense og den nye værftsby" således taget i brug. Munkebos første rensningsanlæg blev etableret ved Skålholm i 1959.

At Munkebos indbyggertal voksede med nærmest eksplosiv hast, fremgår af disse nøgletal (tallet er i alle tilfælde opgjort pr. 31.12.):

- 1956 1.263 personer
- 1960 2.234 personer
- 1964 4.491 personer
- 1968 4.772 personer.

Indbyggertallet toppede i 1979, hvor der ved årets udgang boede 6.258 personer i Munkebo Kommune, eller næsten 5 gange så mange som "før verden gik af lave".

Som tidligere nævnt var der groft sagt kun 4 veje i Munkebo før den nye by. Nu blev der anlagt stamveje til at betjene hele det nye byområde: Solbakken, Rosendalen, Toften, Nyhøjen, Højvangen, Bakkely – der blev lavet en tværvej mellem Strandvejen og Nørregade, og yderligere en vej ud fra den, ned mod Noret: Troels Alle. Endelig blev Amtsvejen langs vandet indviet i 1962, og den placering gav også anledning til megen diskussion.

I 1962 var indbyggertallet i Munkebo vokset til 3.300. Gennemsnitsalderen var 27 år - i den nye by blot 19 år!

De mange arbejdere på værftet betød, at der blev indsat mange rutebiler mellem Odense og Munkebo. Det gik ud over jernbanen, der

havde station i Dræby. Banens økonomi blev stadig dårligere og i 1966 besluttede ejerkommunerne at dreje nøglen.

Med de mange børn i den nye by blev der stillet store krav til såvel skoler som pasnings- og fritidsmuligheder.

Allerede i 1942 havde sognerådet vedtaget at bygge en ny centralskole, men på grund af krigen var det ikke muligt at gå i gang. Endelig i efteråret 1956 får man tilladelse fra Boligministeriet til at gå i gang, og arbejdet starter i august 1957.

Munkebo Centralskole (nuv. Munkebo Skole)

Troelskærskolen

Munkebo Centralskole tages i brug i august 1958, den er beregnet til at rumme 150 børn, men den er for længst for lille. 1. januar 1962 er antallet af skolepligtige børn i Munkebo vokset til 430, så i 1964 står den næste skole, Troelskærskolen, klar.

Den første børnehave i Munkebo bliver indrettet i 3 lejede huse i Solbakken i 1963. Desuden bliver der etableret privat dagpleje.

Siden den nye by kom til, har Munkebos foreningsliv blomstret. Ikke mindst var rugbyklubben meget initiativrig. Fodbold er en gammel kending i byen, og med de mange nye unge mennesker, der gerne ville dyrke denne idræt, blev det nødvendigt at aflaste den enlige bane ved Centralskolen.

Derfor blev der anlagt stadion i nærheden af den gl. tørvemose (bag MIC), baner ved de to andre skoler og en håndboldbane nær Lindø.

Nu var der sørget for de unge mennesker i skoletiden og eftermiddagstimerne, hvor de kunne dyrke idræt, men der var også nogle timer om aftenen.

AOFs Ungdomsklub 1964

AOF stod bag oprettelsen af Munkebo Ungdomsklub, som i starten fik lov at låne lokaler af rugbyklubben. Det skete i 1963, men allerede i den første sæson stod det klart, at der ikke var plads til alle de interesserede unge. Så da Troelskærskolen stod klar til brug, flyttede ungdomsklubben ind i kælderen under skolen. På det tidspunkt var der tæt på 200 medlemmer, eller næsten samtlige unge i kommunen i alderen 14-18 år!

Forholdene for de ældre blev naturligvis også diskuteret. Allerede i 1948 havde det været på tale at bygge et alderdomshjem i Munkebo, men i første omgang løste man det problem ved at købe pladser på alderdomshjemmet i Kerteminde. Og med en gennemsnitsalder i hele kommunen i 1962 på 27 år, var det ikke lige pladser til ældre, der stod øverst på ønskesedlen.

Perioden 1965 - 2013: Tingene falder til ro

Efter den hæsblæsende periode med etablering af værftet og den nye by, faldt der lidt mere ro over tingene i de følgende år. Dermed ikke være sagt, at alt nu var på plads, for det var ikke tilfældet.

Byen voksede stadig, og befolkningen med den. I første omgang byggede man ud i retning mod Kerteminde, hvor de store boligområder ved Svishaven blev etableret i starten af 1970'erne. Senere har man vendt blikket mod vest, hvor der i 1980'erne og '90'erne er bygget store, nye boligområder langs Kølstrupvej og Møllevejen.

Det var især antallet af børn og unge, der udviklede sig kraftigt fra midt i 60'erne og de følgende 15-20 år. Behovet for pasning af de yngste børn betød, at kommunen i 1967 åbnede endnu en børnehave, denne gang i Rosendalen. I 1977 startede Munkebo Fritidshjem, og sidste skud på den stamme, er Naturbørnehaven, der blev indviet i 1999.

Begge de eksisterende skoler byggede ud og i 1978 kom den tredje skole, Svishaveskolen, til. På dette tidspunkt var der omkring 1.300 skolesøgende børn i Munkebo Kommune.

Spærene er rejst på Munkebohallen

Ved alle skolerne var der nu idrætsanlæg, så sammen med fodboldstadion og tennisanlæg i moseområdet, var de udendørs aktiviteter tilgodeset, men indendørsidrættens ønskede mere plads end den, de kunne få i skolernes gymnastiksale.

Derfor blev Munkebohallen opført i 1969 - i stort omfang ved frivillig arbejdskraft - og senere, i 1978, suppleret med svømmehallen. Endnu senere, nemlig i 2002, kom den seneste udvidelse af anlægget så til: bowlingbaner og cafeteria.

Som tiden gik, ændrede befolkningens aldersmæssige sammensætning sig også. Fra at være den kommune i landet, der havde den laveste gennemsnitsalder, kom Munkebos befolkning til at ligne det øvrige lands.

Det betød bl.a., at der blev behov for, at kommunen oprettede egne plejehjemspladser. Plejecentret Lindhøj blev derfor indviet og taget i brug i 1987, og er siden hen udvidet flere gange.

Den kommunale administration beskæftigede i 1956 kun 1½ medarbejder, men det skulle ændre sig drastisk. De mange udfordringer i forbindelse med værftets og den nye

bys etablering betød, at der måtte ansættes flere personer, ikke mindst på den tekniske side.

Det var ikke uden forhindringer, da forskolen på Fjordvej 4 skulle bygges om til kommunekontor.

Under arbejdet brød bygningen nemlig i brand, hvilket forsinkede indflytningstidspunktet for de kommunale medarbejdere med flere måneder.

Det eksisterende kommunekontor (Fjordvej 183) var dermed for lille, og i stedet valgte man at indrette Forskolen på Fjordvej 4 til kommunekontor i 1959, da Centralskolen var indviet og Forskolen dermed overflødig. Heller ikke her var der imidlertid plads nok, og Teknisk Forvaltning lejede sig ind i lokaler på Butikstorvet.

Endelig i 1973 blev Munkebo Rådhus bygget på en grund ved Butikstorvet, og her kunne alle kommunens administrative medarbejdere finde plads under samme tag.

De seneste år

Det første årti af 21. århundrede har budt på flere store omvæltninger for Munkebo:

Med virkning fra 1. januar 2007 ophørte Munkebo Kommune som selvstændig enhed og blev lagt sammen med Kerteminde og Langeskov kommuner under det fællesnavn Kerteminde Kommune. Munkebos rådhus bliver dog stadig anvendt af administrative enheder under den nye storkommune.

Men uden sammenligning det største slag for Munkebo kom i 2012, da Lindøværftet lukkede for skibsproduktion i Munkebo. Med arbejdspladsens lukning mistede flere end 2.000 ansatte deres job, heraf kom en ganske anseelig del fra Kerteminde Kommune.

Lindø Værftets største nybygning nogensinde, containerskibet "Emma Mærsk" lægger fra kaj i 2006. Som altid, når kæmpeskibene forlod Lindø, var afsejlingen genstand for enorm interesse.

I kølvandet på lukningen oprettede A.P.Møller i stedet Lindø Industri Park, og den satsning giver heldigvis anledning til optimisme.

Ved udgangen af 2015 har foreløbig ca. 90 firmaer etableret sig i Industriparken, og beskæftiger omkring 1.500 medarbejdere, hovedsagelig indenfor vindkraft-industrien.

